

LOPPUVATKO RAKENTAMISESTA TEKIJÄT?

Rakennusala elää jälleen noususuhdanteen harjalla. Alitajunnasta kumpuavat huolestuneet muistot 90-luvun alun rakennusalan hypestä ja nopeasta romahtamisesta. Nyt merkit eivät kuitenkaan viittaa nopeaan muutokseen vaikka joillain rakentamisen sektoreilla hinnat ovatkin jo irtautuneet taloudellisesta reaali maailmasta. Mutta tähän vain tasaa suhdanteita.

Myös suunnittelutoimistoissa eletään kuumeista aikaa. Parissa vuodessa rakennesuunnittelutoimistojen tilauskanta on SKOL:in tilastojen mukaan kaksinkertaistunut ja tilauskanta on nyt keskimäärin erittäin hyvä. Osasyynä lienee se, että suuria rakennushankkeita on paljon suunnitteilla ja toisaalta se, että tilaajat haluavat varmistaa resurssit hankkeeseensa jo paljon etukäteen. Tilastojen mukaan korjausrakentamisen osuus tilauskannasta on pudonnut merkittävästi. Tämä ei välttämättä merkitse sitä, että korjausrakentamisen osuus rakentamisessa olisi ainakaan olennaisesti pudonnut. Koska korjaushankkeet ovat keskimäärin pieniä ja lyhytkestoisia, ei niiden vaikutus näy samalla painolla tilauskannassa. Markkinatilanne on johtanut kaikilla rakentamisen osa-alueilla pulaan ammattitaitoisesta henkilöstöstä. Rakennesuunnittelijoista arvioidaan olevan noin 200 suunnittelijan välitön tarve, johon pulaan ei ole nopeasti löydetävissä ratkaisua.

Rakentamiseen kuten koko yhteiskuntamme rakenteisiin tulee vaikuttamaan voimakkaasti väestön ikärakenteen muutos. Seuraavien 15 vuoden

aikana yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa noin 400 000 hengellä ja toisaalta työikäisen väestön määrä pienenee lähes 150 000 hengellä. Muutoksesta seuraavasta väestökadosta kärsivät kaikki muut seutukunnat paitsi Oulun, Jyväskylän ja Tampereen seudut sekä eteläinen ruuhkasuomi aina Ahvenanmaalle asti. Tämä tulee polarisoimaan rakennus- ja kiinteistömarkkinat: kasvukeskuksissa rakennetaan edelleen voimakkaasti kun taas taantuvilla alueilla poistetaan tarpeettomia kiinteistöjä käytöstä ja ylläpidetään vain niitä, jotka tarvitaan tuottamaan palvelut pienenevälle ja ikääntyvälle väestölle. Kiinteistömarkkinan vähittäinen alas ajaminen asettaa seutukunnat ennen kokemattomien haasteiden eteen.

Muutokset työllisten määrässä heijastuvat koko elinkeinoelämään, varsinkin rakentamiseen. Suunnittelutoimistojen kannalta tilanne ei näytä kuitenkaan kovin synkältä. SKOL:in tilastojen mukaan heidän jäsenyritystensä henkilökunnan ikäjakauma on keskimäärin varsin tasainen ja terve eikä eläköityminen näyttäisi vaarantavan yritysten henkilöresursseja tai tulevaisuutta. Tilastoista puuttuvat kuitenkin monet pienet paikalliset suunnittelutoimistot, joiden omistajat ovat eläköitymässä ja yrityksille ei ole näköpiirissä jatkajaa.

SKOL:in tilastoissa näkyy selkeä notkahdus 90-luvun lamavuosina rakennusallalla opiskelunsa aloittaneiden ja aikanaan valmistuneiden määrissä. Tilanne on noista vuosista korjaantunut rakentamisen arvostuksen ja vetoimman lisääntyä merkit-

tävästi. Ammattikorkeakouluihin ja Tampereen teknilliseen yliopistoon rakennusallaa opiskelemaan pyrkivien määrät ovat kääntyneet selkeään nousuun ja valmistuvien määrät tulevat lähivuosina nousemaan. Mutta on opinahjoissamme edelleen murheensa: ammattikorkeakouluissa opintonsa keskeyttäneiden määrät ovat edelleen aivan liian korkeat, Teknillisestä korkeakoulusta ei valmistu kuin yksittäisiä rakentamisen tekniikoiden osaajia rakentamistalouden ollessa sen sijaan hyvinkin vetovoimainen, rakennesuunnittelijoiksi opiskelevien määrät ovat kaikissa opinahjoissa edelleen liian alhaiset. Nyt vetävät rakentamisen talouden ja tuotannon opinnot. Tässä valossa pelko työmaan tuotantotoiminnan loppumisesta ei olekaan niin uhkaava.

Betoniyhdistyksen syyskokous velvoitti yhdistyksen hallituksen ryhtyvän pikaisesti toimenpiteisiin yhdessä muiden alan järjestöjen kanssa Teknillisen korkeakoulun rakentamisen tekniikka-alojen nostamiseksi uuteen kukoistukseen. Viimeisen vuosikymmenen kehitys opintonsa aloittaneiden ja varsinkin valmistuvien määrän osalta on huolestuttava ja vaarantaa jo osaltaan korkeatasoisia asiantuntijoita tarvitsevien yritysten tulevaisuuden. Koko rakennusalan onkiva tukemassa opetuksen uudelleen strukturointia ja korkeatasoisten opetusresurssien turvaamisesta.

*Risto Vahanan, diplomi-insinööri,
hallituksen puheenjohtaja, Vahanan Yhtiöt*

ARE WE RUNNING OUT OF BUILDERS?

The building trade is once again experiencing a boom period. Subconscious memories of the heyday of the industry at the beginning of the 1990s, followed by the rapid decline tend to make one worried. However, this time the signs give no indication of a swift change, despite the fact that in certain sectors of building prices no longer reflect the realism of the economic world. But then, this just balances the fluctuations.

Life is hectic also in design offices at present. In the past couple of years the order stock of building design offices has doubled and on average order books are extremely strong. This can be partly attributed to the high number of major building projects under way, as well as to the clients wanting to ensure resources for their projects well in advance. Statistics show that the share of renovation building has been essentially reduced in the order books. However, this does not necessarily mean an actual reduction in renovation building to any considerable extent, just that as renovation projects are mainly minor, short projects, they do not influence the order stock to the same degree. The market situation has in all sectors of building resulted in a shortage of professional staff. It is estimated that there is an immediate void of some 200 structural designers, with no quick solution in sight.

The change in the age structure of the population will have a major impact on all areas of the society, including building. In the next 15 years the proportion of the over 65-year old will increase by ca. 400 000, while the number of working-age population will decrease by almost 150 000. The changes in the number of people in employment are reflected in the economic life as a whole, and particularly in the construction industry. For design offices, however, the situation does not appear too gloomy. The average age distribution of the personnel is quite even and the number of employees reaching retirement age is not expected to endanger the staff resources or the future of the firms. Statistics do not include smaller offices, however, the owners of which are about to retire with nobody to take over their business.

Statistics show a clear decrease in the number of new students and graduates in construction engineering during the depression in the 1990s. The situation has since been significantly improved thanks to the increased appreciation and attraction of the building trade. The numbers of aspiring students have taken a clear turn upward and the numbers of new graduates are expected to increase in the next few years. All is not rosy in building-related education, though; the number of drop-outs is still

far too high at polytechnics, and far too few students at the University of Technology major in construction technology, while construction economics attract quite high numbers. In general, the number of aspiring structural designers is still too low. At present, construction economics and production are the fashionable study areas. In this light the fear of a shortage of site production management personnel does not appear to be as imminent.

The Autumn General Assembly of the Concrete Association of Finland called for swift action to be taken by the Board of the Association in collaboration with other associations in the industry to increase the attraction of the construction engineering programs at the University of Technology. The trend during the past decade in the number of new students and particularly in the number of graduates gives cause to concern, and is already for its part beginning to threaten the future of companies that are dependent on high-level expertise. The entire building trade must support the restructuring of education in order to secure the high standard of educational resources.

*Risto Vahanan, M.Sc. (Eng.)
Chairman of the Board of Directors, Vahanan Yhtiöt*